

A NÖVEKEDÉSI HITELPROGRAM FIX (NHP FIX) ELINDÍTÁSÁNAK JEGYBANKI SZEMPONTJAI ÉS A KONSTRUKCIÓ FONTOSABB JELLEMZŐI

2018

SZEPTEMBER 18.

A NÖVEKEDÉSI HITELPROGRAM FIX (NHP FIX) ELINDÍTÁSÁNAK JEGYBANKI SZEMPONTJAI ÉS A KONSTRUKCIÓ FONTOSABB JELLEMZŐI

2018
SZEPTEMBER 18.

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1054 Budapest, Szabadság tér 9.

www.mnb.hu

Összefoglaló

A pénzügyi és gazdasági válság kitörését követően Magyarországon a vállalati hitelállomány nemzetközi összehasonlításban is kiemelkedő mértékű csökkenésen ment keresztül. 2013 elejére hitelállomány a közel 5 éven át tartó, évi 5 százalékos körüli visszaesés következtében a válság előtti szint 75 százalékkára zsugorodott, jelentős részben a banki hitelkínálati korlátoknak köszönhetően. A jegybanki alapkamat-csökkentéseket a bankok csak a kis- és középvállalkozások korlátozott körénél érvényesítették, a kkv-k jelentős része túlzottan magas kamatokkal szembesült, ezzel a monetáris transzmisszió sérült. A gazdaság az ún. „hitelösszeomlás” (credit crunch) jelenségével állt szemben, ami mélyítette a gazdasági visszaesést és hátráltatta a válságból való kilábalást. A kkv-hitelpiac – mint a monetáris politikai transzmisszió egyik meghatározó csatornája – működésének helyreállítása, a gazdasági növekedés elősegítése és a pénzügyi stabilitás megerősítése érdekében az MNB 2013 júniusában elindította a Növekedési Hitelprogramot (NHP).

Az NHP 2013. június és 2017. március közötti működése során sikeresen teljesítette az elindításakor kitűzött célokat: a kkv-hitelpiac helyreállítását és a gazdasági növekedés elősegítését. A program nemcsak a kkv-hitelállomány mennyiségére gyakorolt jelentős hatást, de kedvező irányban befolyásolta a hitelállomány szerkezetét is, köszönhetően a hosszú, akár 10 éves futamidőre elérhető fix, alacsony kamatozású hiteleknek. A program keretében közel 40 ezer vállalkozás jutott finanszírozáshoz több mint 2800 milliárd forint összegben. A program hozzájárult a hitelezési fordulat bekövetkezéséhez: a korábban tapasztalt csökkenő trend megállását követően a kkv-hitelállomány 2015-től növekedést mutat, amelynek dinamikája 2018 második negyedévére már elérte az évi 15 százalékos mértéket. Az MNB becslései alapján a program gazdasági növekedésre gyakorolt hatása 2013–2017 között 2–2,5 százalékos között lehetett egy olyan alternatív pályához képest, amelyben az NHP hiányában csak lassabban állt volna helyre a hitelezés (a hitelösszeomláshoz mint alternatív pályához viszonyítva pedig akár a 6 százalékos mértéket is elérhette).

Az NHP harmadik szakaszával párhuzamosan az MNB 2016-ban elindította a Piaci Hitelprogramot (PHP), a piaci alapú – azaz jegybanki refinanszírozás nélkül megvalósuló – hitelezésre való gördülékeny visszaállás elősegítése, valamint a fenntartható gazdasági növekedés kkv-hitelezésen keresztüli biztosítása érdekében. A bankok 2016-ban és 2017-ben is jelentősen túlteljesítették a program keretében tett hitelezési vállalásaikat, így az sikeresen hozzájárult a hitelállomány növekedéséhez, annak szerkezetére azonban nem gyakorolt érdemben hatást, a hosszú, fix kamatozású hitelek aránya visszaszorult. A PHP 2018-ban még támogatja a kkv-hitelezés bővülését, de év végén lezárul.

A vállalati hitelezés volumene jelenleg megfelelő, de szerkezete nem elég egészséges. A hosszú lejáratú hitelek aránya nemzetközi összehasonlításban alacsony, és a fix kamatozású hitelek aránya is alulmúlja a fejlettebb országokban jellemző arányt. Az NHP idejében teret nyertek a hosszú futamidejű, fix kamatozású hitelek, a program kivezetését követően azonban ezek aránya visszaesett, amin a PHP sem tudott változtatni. Mivel piaci alapon jelenleg nem jönnek létre széles körben hosszú lejáratú, fix és kedvező kamatozású hitelek, a vállalkozások érdemi része nem tudja kihasználni hosszú távra a jelenlegi kedvező kamatszintet, ezért a monetáris transzmisszió sérül, így ismét jegybanki beavatkozás indokolt.

Az elmúlt évek tapasztalati alapján az egészséges hitelezés jegybanki elősegítése az NHP-hoz való, célzottabb formában történő visszatérés útján valósulhat meg, mivel ez a program tudott érdemben kedvező hatást gyakorolni mind a hitelezés volumenére, mind annak szerkezetére. Az MNB ezért 2019 elején elindítja a Növekedési Hitelprogram Fix (NHP fix) elnevezésű konstrukciót, 1000 milliárd forintos

keretösszeggel. Az új konstrukció a legfontosabb paraméterei és a lebonyolítás módja tekintetében meg fog egyezni az NHP korábbi szakaszaival. Így az MNB 0 százalékos kamat mellett biztosít majd a hitelintézeteknek refinanszírozási forrást, amelyet azok maximum 2,5 százalékos kamatmarzs mellett hitelezhetnek tovább kkv-nak, új beruházások forint alapú finanszírozására. Az NHP fix az NHP korábbi szakaszainál célzottabbnak tekinthető, ami alapvetően az alábbi három fő jellemzőben mutatkozik meg (ezek közül csak az első kettő releváns a hitelfelvevő kkv-k szempontjából): 1) csak 3 évnél hosszabb futamidejű hitelek nyújthatók, 2) csak beruházási célra nyújthatók hitelek, és ezen belül is szűkül a felhasználás köre a harmadik szakaszhoz képest, 3) a program likviditási szempontból semleges, mert az NHP fix keretében folyósított hitelvolumenből fakadó többletlikviditás alapkamaton sterilizálásra kerül.

Az új konstrukcióval az MNB-nek tehát nem célja a bankrendszerben lévő likviditás mennyiségének növelése, mindössze a kkv-hitelezés szerkezetére kíván hatást gyakorolni. Az NHP fix keretében történt folyósításokból adódó többlet pénzmennyiséget az MNB a preferenciális betéti konstrukcióval kívánja lekötöni (sterilizálni), melynek keretében az arra jogosult hitelintézetek alapkamaton helyezhetnek el betétet a jegybanknál.

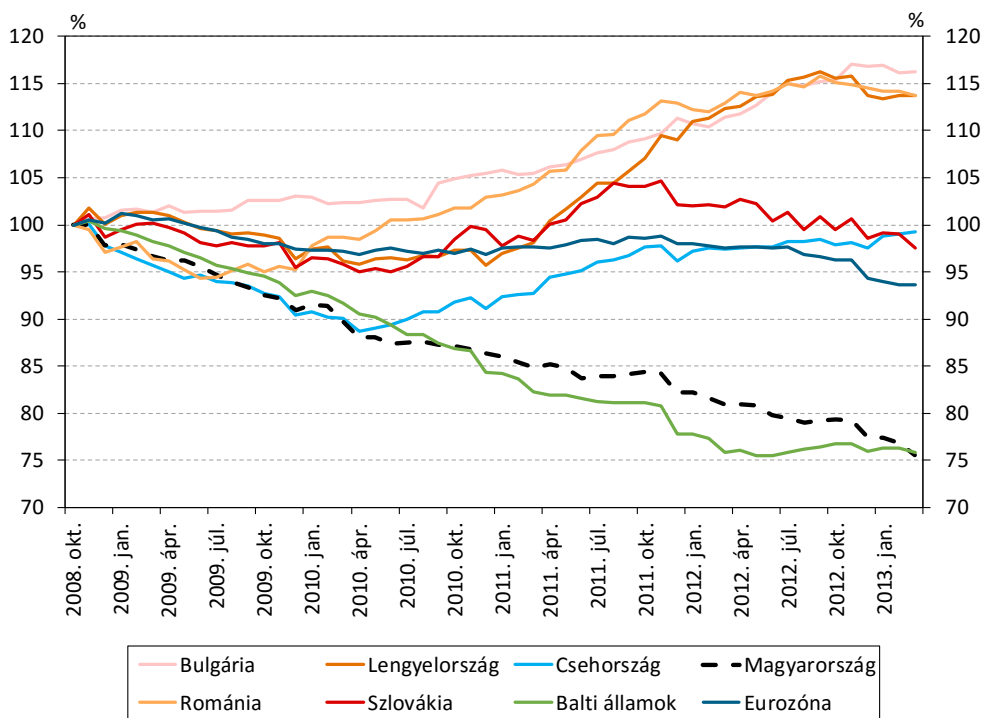
Az NHP fix feltételei

	NHP fix
Keretösszeg	1000 Mrd Ft
Szerződéskötési időszak	2019.01.01 –
A refinanszírozási hitel kamata	0%
A kkv által fizetendő kamat	évi max. 2,5%
Devizanem	forint
Egy kkv által felvehető hitelek összege	max. 1 Mrd Ft
Futamidő	min. 3 év, max. 10 év
Lehetséges hitelcéllok	új beruházási hitelek (a lízinget is ideértve)

1. A NÖVEKEDÉSI HITELPROGRAM 2013-AS ELINDÍTÁSA ÉS A PROGRAM EREDMÉNYEI

2013 elején a kis- és középvállalkozások hitelezésében tartós piaci zavar állt fenn. A 2008-ban indult pénzügyi és gazdasági válság kitörését követően Magyarországon a vállalati hitelállomány nemzetközi összehasonlításban is kiemelkedő mértékű csökkenésen ment keresztül. A közel 5 éven át tartó, évi 5 százalékos visszaesés következtében 2013 elejére az állomány a válság előtti szint 75 százalékára zsugorodott (1. ábra). A csökkenés jelentős részben hitelkínálati korlátokra volt visszavezethető. A bankok szigorították a hitelezési feltételeket, így a vállalatok hitelhez jutási lehetőségei számottevően romlottak. Ez különösen hátrányosan érintette a kis- és középvállalkozásokat (kkv-kat), amelyeket a hitelkínálati korlátok jellemzően jobban sújtják: magasabb kamatok vagy szigorúbb fedezeti követelmények mellett nehezebben jutnak banki hitelhez, és nehezebben találnak maguknak alternatív finanszírozást is. A jegybanksi alapkamat-csökkentéseket a bankok csak a kkv-k korlátozott körénél érvényesítették és a hitelképes vállalkozások is magas kamatokkal szembesültek, ezzel a monetáris transzmisszió sérült. A gazdaság az ún. „hitelösszeomlás” (credit crunch) jelenségével szembesült, ami mélyítette a gazdasági visszaesést és hátráltatta a válságból való kilábalást. A kkv-szektor jövedelmezősége nem javult, így jelentős kockázata állt fenn annak, hogy a magas finanszírozási költségek és a romló jövedelmezőség között negatív visszacsatolás alakuljon ki. Ha a vállalkozások nem jutnak hozzá a szükséges forrásokhoz, akkor nem tudnak beruházni és jövedelmet termelni, így a romló kilátások végül ahhoz vezethetnek, hogy a bankok csak még szigorúbb feltételek mellett lesznek hajlandóak hitelezni. Ez nemcsak a gazdasági növekedésre, de a pénzügyi stabilitásra is kockázatot jelent.

1. ábra A vállalati hitelállomány alakulása nemzetközi összehasonlításban (2008. október = 100%)

Forrás: EKB.

A kkv-hitelpiac – mint a monetáris politikai transzmisszió egyik meghatározó csatornája – működésének helyreállítása, a gazdasági növekedés elősegítése és a pénzügyi stabilitás megerősítése érdekében az MNB 2013 júniusában elindította a Növekedési Hitelprogramot (NHP). A Monetáris Tanács

megítélése szerint a kkv-k hitelezésében fennálló zavar jegybanki beavatkozást tett szükségessé. Mivel Magyarországon nem áll rendelkezésre fejlett tőkepiac, ezért az MNB nem eszközvásárlási program révén, hanem a bankrendszeren keresztül, célzott likviditásnyújtással tudta elősegíteni a kkv-k hitelhez jutását. Az NHP keretében a jegybank az alapkamatnál alacsonyabb, 0 százalékos kamatozású finanszírozást nyújtott a hitelintézeteknek, amelyet azok legfeljebb évi 2,5 százalékos, fix kamat mellett hitelezhetek tovább hazai mikro-, kis- és középvállalkozások számára, akár 10 éves időtávra, a jegybank által meghatározott hitelcélokra. Az NHP 2017 márciusáig tartó működésének közel négy éve alatt a program három szakaszában együttevén közel 40 ezer hazai kkv jutott finanszírozáshoz, több mint 2800 milliárd forint összegben, mintegy 78 ezer ügylet keretében (1. táblázat).

1. táblázat: A program három szakaszának keretében nyújtott hitelek vállalatméret és hitelcél szerinti megoszlása

Mrd Ft	Mikrovállalkozás		Kisvállalkozás		Középvállalkozás		Összesen	
	Darab	Összeg	Darab	Összeg	Darab	Összeg	Darab	Összeg
Beruházási hitel	38 400	666	16 118	519	5 634	510	60 152	1 695
Forgóeszköz hitel	3 259	58	3 850	202	1 508	245	8 617	505
EU-s támogatás előf.	2 796	44	924	49	419	36	4 139	129
Hitelkiváltás	1 720	91	2 039	189	1 282	202	5 041	482
Összesen	46 175	859	22 931	959	8 843	993	77 949	2 811

Megjegyzés: a vállalkozások elsődlegesen az éves beszámoló adataik alapján lettek méret szerint besorolva.

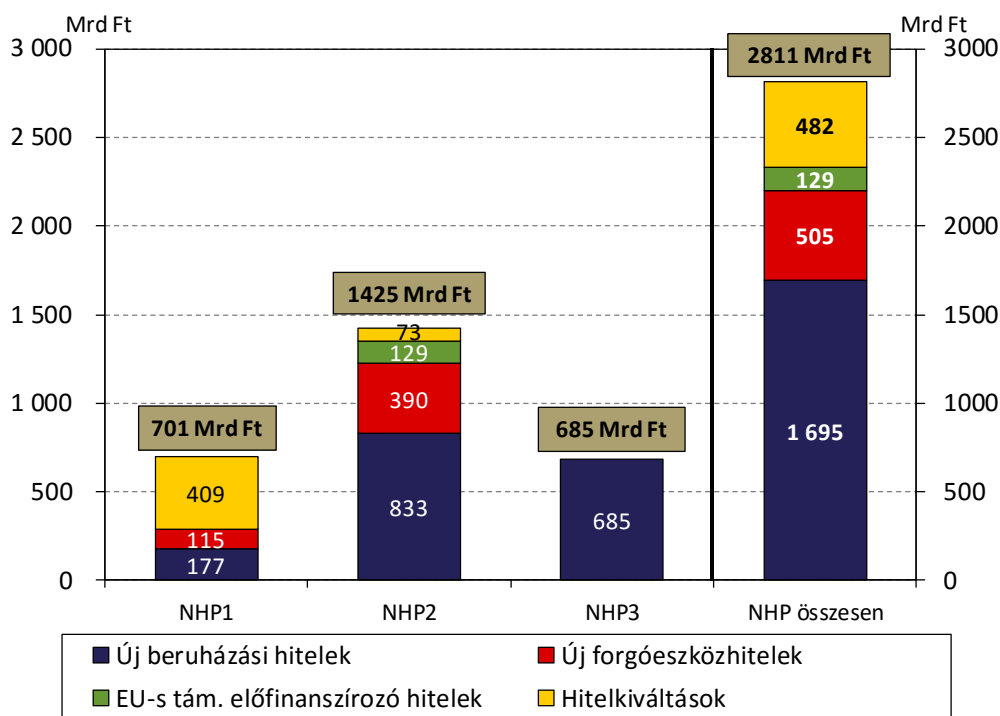
Forrás: MNB.

A program egyes szakaszai különböző sajátosságokkal bírtak. A 2013 júniusában indult első, mindössze három hónapos szakasz lendületet adott a kkv-hitelpiacnak. A bankok figyelmét a kkv-szektorra irányította, élénkítette a bankok közötti versenyt az ügyfelek megszerzéséért és megtartásáért. A rövid időkeretnek köszönhetően a program ezen szakasza nagyobb részben hitelkiváltások révén járult hozzá a kkv-k finanszírozási helyzetének javulásához, de érdemi volt az új beruházási-, valamint forgóeszközhitel volumene is. A hitelkiváltások jelentősen csökkentették a vállalkozások kamatterheit, a devizahitelek kiváltása révén pedig jelentősen csökkent a kkv-szektor devizaárfolyam-kitettsége is. A 2013 októberében indult és 2015 decemberében lezárult második szakaszban már a gazdasági növekedést leginkább elősegítő beruházási hitelek kerültek előtérbe, a hitelkiváltások lehetősége korlátozásra került. Ebben a szakaszban már a hosszabb előkészítést igénylő beruházási projektek megvalósítására is lehetőség nyílt. A feltételek többször finomhangolásra kerültek, és a finanszírozási lehetőségek köre bővült a lízing és a faktoring típusú finanszírozási formával. Számottevően emelkedett a leginkább finanszírozási nehézségekkel szembesülő mikrovállalkozások súlya és ezzel összhangban a jellemző hitel méret is alacsonyabbá vált, a második szakaszban már minden második beruházási hitel 10 millió forint alatti volt. 2016 elején indult el és 2017 márciusában zárult le az NHP harmadik szakasza, amely a korábbi szakaszoknál is célzottabb finanszírozásra adott lehetőséget, itt már kizárólag beruházási célra nyújthattak hitelt a bankok. Újdonságot jelentett azonban, hogy a természetes fedezettel rendelkező vállalkozások számára már devizában is elérhető volt a finanszírozás.

Az egyes hitelcéllok eltérő módon járultak hozzá a program gazdasági növekedésre gyakorolt hatásához. A legnagyobb, közvetlen növekedési és foglalkoztatási (ún. elsődleges) hatás azon új beruházási hitelek esetében keletkezett, amelyek az NHP elindítása nélkül nem jöttek volna létre ekkora összegben, akár a vállalkozás rosszabb hitelképessége miatt, akár azért, mert a vállalkozás – hitelképességétől függetlenül – nem kívánta volna felvenni azt a normál piaci feltételek mellett. Az új forgóeszköz-

finanszírozási célú hitelek esetében nem beszélhetünk közvetlen beruházási hatásról, de a vállalkozás javuló likviditási helyzete, gazdaságosabb működése segíti versenyképesebbé válását, így a program közvetetten hozzájárulhatott beruházások megvalósulásához hosszabb távon (ún. másodkörös hatás). Azokban az esetekben pedig, amikor korábban felvett hitelt váltott ki egy vállalkozás, illetve amikor akár piaci alapú hitelt is felvett volna ugyanilyen célra és ugyanekkora összegben (helyettesítés), nem jött létre közgazdasági értelemben újabb hitel az NHP hatására, így nincs közvetlen beruházási hatás sem, de a kedvező kamatnak – és az árfolyamkockázat hiányának – köszönhetően javult a vállalkozás jövedelmi helyzete, hitelképessége, ami hosszabb távon növelheti egy új beruházás megvalósításának valószínűségét. A program keretében létrejött összesen több mint 2800 milliárd forintnyi hitelből közel 1700 milliárd forint szolgálta beruházások finanszírozását. Míg az első szakaszban még jelentős hányadot képviseltek a kiváltási célú hitelek, a második szakaszban ilyeneket csak korlátozottan lehetett nyújtani, a harmadik szakaszban pedig már a teljes folyósított összeg beruházási célú volt (2. ábra). A hangsúly tehát egyre inkább a – legnagyobb növekedési hatással járó – beruházási hitelekre terelődött.

2. ábra: A hitelcélok megoszlása az NHP egyes szakaszaiban

Megjegyzés: az NHP második szakaszára vonatkozó adat tartalmazza az – azzal párhuzamosan futó – NHP+ konstrukcióban létrejött 23 Mrd forintnyi hitelt is. Forrás: MNB.

A program folyamán egyre nagyobb arányban kerültek finanszírozásra kisebb vállalkozások. Ebben a második szakasz esetében a hosszabb szerződéskötési időszak, a harmadik szakasz forintpillére esetében pedig a csökkentett maximális hitelméret is szerepet játszhatott. A devizapillérben a mikrovállalkozások aránya kisebb, mert ez a szegmens jellemzően nem rendelkezik természetes fedezettel. Amellett, hogy a mikro- és kisvállalkozások számára érdemben nem létezik alternatív finanszírozási csatorna (pl. csoporton belüli forrásbevonás, tőkepiac), ezért különösen fontos hitelhez jutásuk, a kis

szereplők növekvő részaránya azért is kedvező, mert az MNB mikroadatbázisos kutatásai¹ szerint a beruházási hatás a mikro- és kisvállalkozások körében a legnagyobb, azaz egységnyi NHP-s hitel hatására itt volt tapasztalható arányaiban a legtöbb növekmény a beruházásokban. A kisebb vállalkozások nagyobb térfelületével összhangban csökkent az átlagos hitelméret is. Míg az új beruházási hitelek jellemző ügyeltmérete (medián) az első szakaszban 15 millió forint volt, a második és harmadik szakaszban ez az összeg – a lízingügyletekkel együtt számítva – 7 millió forint alá csökkent.

2. táblázat: Az egyes szakaszokban nyújtott hitelek átlagos mérete és futamideje

	Első szakasz		Második szakasz		Harmadik szakasz		Összesen	
	Új beruházási hitel	Új forgó-eszközhitel	Új beruházási hitel	Új forgó-eszközhitel	Új beruházási hitel (forint)	Új beruházási hitel (deviza)	Új beruházási hitel	Új forgó-eszközhitel
Szerződéses összeg	177 Mrd Ft	114 Mrd Ft	832 Mrd Ft	391 Mrd Ft	475 Mrd Ft	210 Mrd Ft	1693 Mrd Ft	505 Mrd Ft
Átlagos hitelméret	48 millió Ft	50 millió Ft	24 millió Ft	62 millió Ft	24 millió Ft	100 millió Ft	28 millió Ft	59 millió Ft
Medián ügyletméret	15 millió Ft	20 millió Ft	7 millió Ft	25 millió Ft	7 millió Ft	21 millió Ft	7 millió Ft	25 millió Ft
Szerződéses összeggel súlyozott átlagos futamidő	8 év	5,2 év	7,1 év	2,3 év	8 év	8 év	7,6 év	3 év

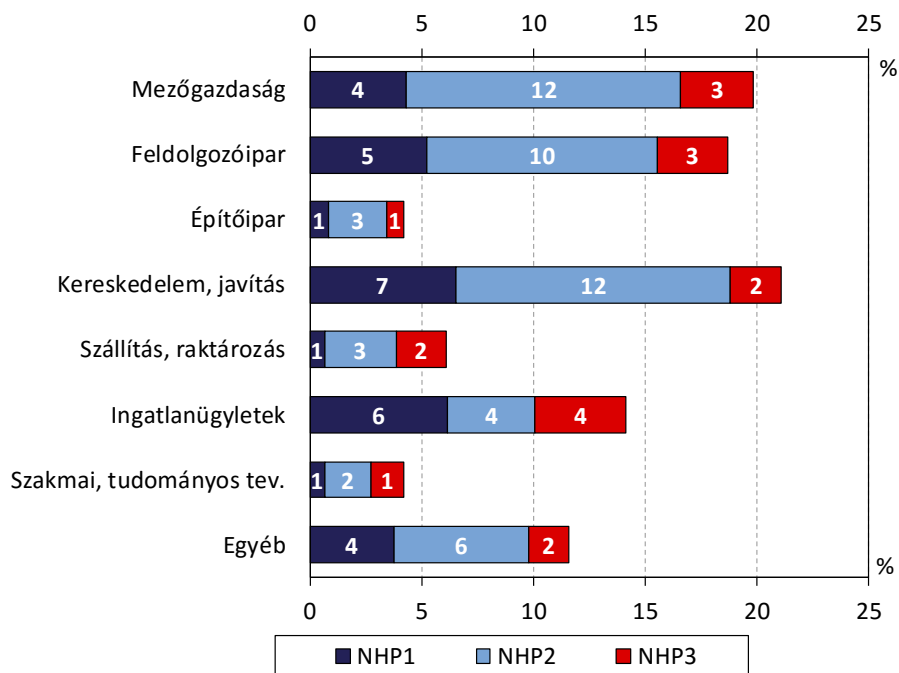
Megjegyzés: a devizapillérben az összegek a kapcsolódó forint refinanszírozás alapján kerültek feltüntetésre. Forrás: MNB.

Az NHP-s hitelek közel kétharmadát² a kereskedelem, javítás ágazatban, a mezőgazdaságban és a feldolgozóiparban tevékenykedő vállalatok vették fel. A legtöbb hitelt a kereskedelem, javítás szektorban működő kkv-nak nyújtották, az összes NHP-s hitelből a szektor részesedése ezzel 21 százalék feletti volt. A második és harmadik legjelentősebb ágazat a mezőgazdaság és a feldolgozóipar volt, közel 20, illetve 19 százalékos részesedéssel (3. ábra). A program hitelezésben betöltött súlyát szemlélteti, hogy a 2014–2015-ös időszakban több ágazatban is 40% fölötti részesedése volt az NHP-ban nyújtott hiteleknek. Ezen időszakban a mezőgazdaságban működő kkv-knak nyújtott forinthitel több mint kétharmadát, a szállítás, raktározás és a feldolgozóiparban tevékenykedő kkv-knak mintegy felét, a kereskedelem, javítás ágazatban működőknek mintegy harmadát az NHP keretében nyújtották. A program harmadik szakaszára (2016–2017. I. negyedév) az MNB szándékával összhangban az NHP-s hitelek aránya mérséklődött, de még ebben az időszakban is a mezőgazdasági hitelek harmadát, a szállítás, raktározás ágazatban negyedét, a feldolgozóiparban mintegy 15 százalékát helyezték ki a hitelintézetek az NHP keretében.

¹ Endrész, M. – Harasztosi, P. – Lieli, R. (2015): The Impact of the Magyar Nemzeti Bank's Funding for Growth Scheme on Firm-Level Investment. MNB Working Papers, 2015/2

² Mivel az egyéni vállalkozók ágazati besorolásáról nem áll rendelkezésre adat, ezért az ágazati arányok nem az összes NHP-s hitelhez, hanem az ágazati adatokkal rendelkező vállalatok összes NHP-s hiteléhez vannak viszonyítva.

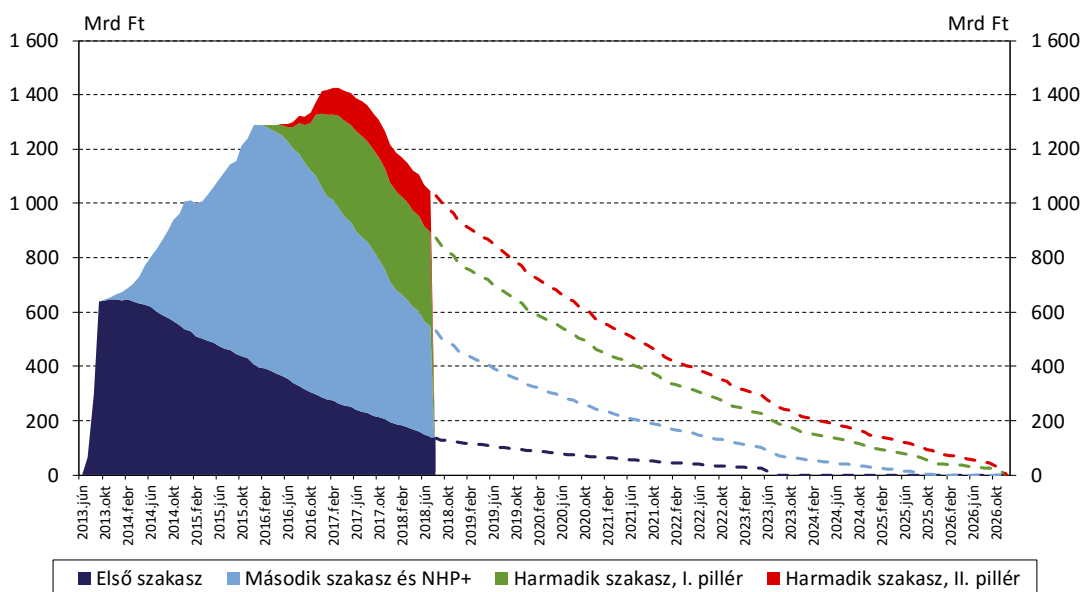
3. ábra: A hitelek ágazati eloszlása

Megjegyzés: szerződéses összeg szerint; az ágazati megoszlás nem tartalmazza az egyéni vállalkozók és őstermelők hiteleit. Forrás: KHR, MNB.

Az NHP keretében nyújtott hitelek jelenleg fennálló állománya a teljes kvv-hitelállomány 20-25 százalékát teszi ki. A kint lévő állomány 2017 első negyedévének végén érte el 1400 milliárd forint körüli csúcst, innentől megkezdődött a hitelek fokozatos leépülése I. Becslésünk szerint 2021 közepére az állomány a jelenleg fennálló 1000 milliárd forint mintegy felére, azaz 500 milliárd forint közelébe, 2023 közepére pedig negyedére csökkenhet, mielőtt 2026 végén a hitelek teljes egészében kifutnak (4. ábra).

4. ábra: Az NHP keretében létrejött hitelállomány felépülése és várható alakulása

Forrás: MNB.

Az NHP 2017. március 31-én lezárult. Az NHP sikeresen teljesítette az elindításakor kitűzött célokat: a vállalati hitelpiac helyreállítását, a gazdasági növekedés elősegítését és a pénzügyi stabilitás megerősítését (3. táblázat). A program kedvező irányban befolyásolta mind a hitelezés volumenét, mind a hitelállomány szerkezetét: hozzájárult a hitelezési fordulat bekövetkezéséhez és elősegítette a fix kamatozású hitelek térnyerését is. Mivel a kitűzött célok teljesültek, az MNB 2016-tól megkezdte a program fokozatos kivételét, és ezzel párhuzamosan a piaci alapú hitelezésre való visszatérés elősegítését.

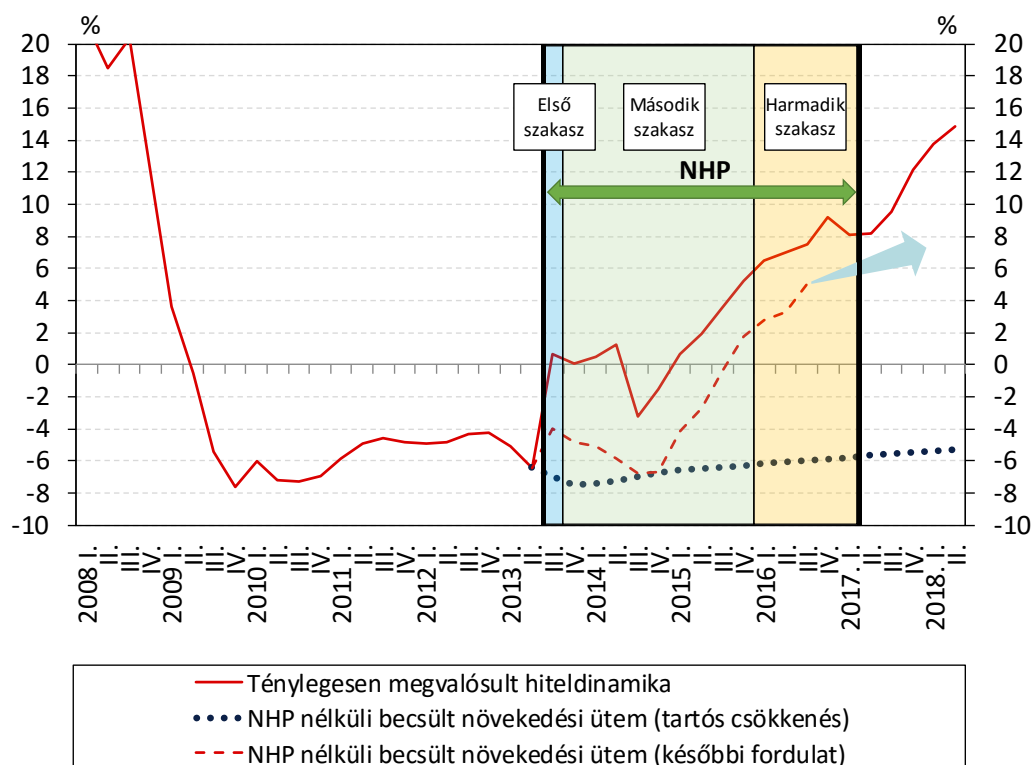
3. táblázat Az NHP eredményei

Első szakasz (701 Mrd Ft) 2013. jún. – aug.	Második szakasz (1425 Mrd Ft) 2013. okt. – 2015. dec.	Harmadik szakasz (685 Mrd Ft) 2016.jan. – 2017.márc.
✓ Segített elkerülni a teljes hitelbefagyás veszélyét	✓ A gazdasági növekedést leginkább támogató beruházási hitelek domináltak	✓ Célzott, csak beruházások megvalósításához
✓ A hitelkiváltások csökkentették a vállalkozások kamatterheit	✓ Minden második beruházási hitel 10 millió forint alatti	✓ Kedvező devizafinanszírozás természetes fedezettel rendelkező kkv-knak
✓ Jelentősen csökkent a kkv-szektor árfolyamkitettsége	✓ Mikroállalkozások nagyobb arányú részesedése	✓ Kiegészítette az EU-s forrásokat
✓ Élénkítette a bankok közötti versenyt	✓ Tovább csökkent a regionális koncentráció	✓ A csökkenő maximális hitelösszeg mellett a kisebb szereplők részaránya nőtt
<p>Közel 40 ezer vállalkozás jutott finanszírozáshoz mintegy 2800 Mrd Ft összegben. A program 2–2,5 százalékpont körüli mértékben járult hozzá 2013 és 2017 között a gazdasági növekedéshez.</p>		

Forrás: MNB.

Az NHP hozzájárult a hitelezési fordulat bekövetkezéséhez. Az NHP hatására a vállalati hitelállomány évek óta tartó erőteljesen csökkenő trendje megtört, és elkerülhetővé vált a hitelbefagyás. A program elindítását megelőzően éveken át csökkenő kkv-hitelállomány 2015-től folyamatos növekedést mutat, 2018 második negyedévére a növekedés már elérte a 15 százalékos éves dinamikát (5. ábra). Az NHP keretében megvalósuló ügyletek egy része feltehetően piaci alapon is létrejött volna, ugyanakkor a program az addicionális hatása révén jóval előrébb hozta a hitelezési fordulatot. A hitelállomány dinamikája és az MNB által a program keretében hitelhez jutó kkv-k körében 2014 októberében végzett kérdőíves felmérés egyaránt arra utal, hogy a hitelek jelentős része nem, vagy csak kisebb összegben jött volna létre a program hiányában.

5. ábra: A kkv-hitelezés megvalósult éves dinamikája és annak két NHP nélküli becsült alternatív pályája

Forrás: MNB.

A program érdemi hatást gyakorolt a gazdasági növekedésre. Az MNB – elsődleges hatásokat számszerűsíteni képes – modellbecslései alapján az NHP növekedésre gyakorolt hatása 2013–2017 között mintegy 2–2,5 százalékos lehetett. Ezt azt jelenti, hogy ezekben az években az években 0,3–0,8 százalékponttal járult hozzá a GDP növekményéhez a jegybanki eszköz. Emellett hosszabb távon érvényesülhetnek az elsődleges hatásokon túl másodkörös, közvetett hatások is a vállalkozások javuló jövedelmi helyzetén és hatékonyságán keresztül. Ez a növekedési hatás egy olyan alternatív pályához képest értendő, amelyben a kkv-hitelezés dinamikája később állt volna növekvő pályára (ún. hitel nélküli növekedés vagy *creditless recovery* forgatókönyv), tisztán a konjunkturális folyamatoknak köszönhetően. Ha azonban egy olyan pálya valósult volna meg az NHP elindítása nélkül, amelyben a bankok elégtelen hitelezési hajlandósága és a vállalkozások alacsony hitelkereslete kedvezőtlen kombinációjának eredményeképp tovább folytatódott volna a kkv-hitelezés csökkenő trendje (ún. hitelösszeomlás vagy *credit crunch* forgatókönyv), még nagyobb reálgazdasági hatást tulajdoníthatnánk az NHP-nak. Egy ilyen kedvezőtlenebb alternatív pályához viszonyítva ugyanis lényegesen nagyobb hitelnövekményt tekinthetnénk a program eredményének, amelynek GDP-növekedésre gyakorolt hatása évenként 0,9–1,9 százalékpont, a fenti 5 éves időszakra összesítve pedig akár 6 százalékpont is lehetett.

2. A PIACI HITELPROGRAM 2016-OS ELINDÍTÁSA ÉS A PROGRAM EREDMÉNYEI

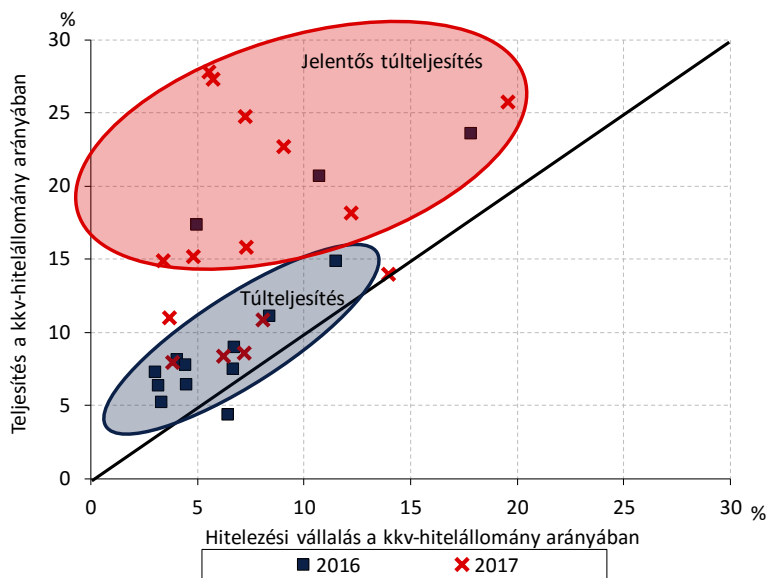
Az MNB 2016-ban elindította a Piaci Hitelprogramot (PHP), amelynek célja a bankok piaci alapú hitelezésre való gördülékeny visszaállásának elősegítése, valamint a fenntartható gazdasági növekedés kkv-hitelezésen keresztüli biztosítása volt. A PHP keretében elérhető jegybanki eszközök azon hitelintézetek számára jelentettek ösztönzést, valamint nyújtottak segítséget kamat- és likviditáskezelésükhöz, amelyek vállalták, hogy növelik kkv-hitelezési aktivitásukat.

A program elsődleges eleme a jegybanki eszköztár két új eszközzel történő kiegészítése volt: bevezetésre került a hitelezési aktivitáshoz kötött kamatcsere-ügylet (HIRS), valamint a preferenciális betét elhelyezésének lehetősége. A HIRS a bankok kkv-hitelezésből adódó kamatkockázatának kezelésén, jegybank általi részleges átvállalásán keresztül kívánta ösztönözni a hitelezési aktivitást. Az ügylet keretében az MNB a BUBOR-hoz kötött változó kamatot fizet a bankok számára, amelyek fix kamat fizetését teljesítik a jegybank számára. A programban részt vevő bankok azt vállalták, hogy az MNB-vel megkötésre kerülő, akár három éven át fenntartható HIRS-ügylet névértéke negyedének megfelelő mértékben növelik kkv-hitelállományukat az adott naptári év folyamán. A feltételt a HIRS-ügylet megkötésével vállaló hitelintézetek az ügylet fennállása alatt jogosulttá váltak a HIRS melletti kiegészítő jegybanki eszköz, a preferenciális betét igénybevételére is. A preferenciális betét keretében a bankok irányadó kamat mellett helyezhetik el a jegybanknál tartalékkötelezettség feletti likviditásuk egy részét, amely így a likviditáskezelés könnyítésén keresztül járul hozzá a hitelösztönzéshez. A betételhelyezési lehetőség alapesetben a HIRS-ügylet névértékének feléig vehető igénybe, a jelentős hitelbővülést vállaló bankok esetében pedig a jegybank ezt a mértéket is meghaladó preferenciálisbetét-keretet bocsátott rendelkezésre.

2016-ban, a program első évében a bankok teljesítették hitelezési vállalásaikat. 2016-ban 780 milliárd forint összegben került sor HIRS-ügyletek megkötésére, ami összesen 195 milliárd forintnyi kkv-hitelezési növekmény vállalását jelentette. A részt vevő bankok ezt jóval meghaladva, több mint 300 milliárd forinttal növelték kkv-hitelezésüket. Bár a PHP-ban részt vevő bankok többsége 2016-ban jelentős mértékben túlteljesítette vállalását, azok emelésére 2017 közepéig nem volt lehetőség, így a 2017. évre vonatkozó vállalás 195 milliárdról 170 milliárd forintra mérséklődött az egyes HIRS-ügyletek év eleji (részleges) lezárásának – és ezzel a teljes HIRS-állomány 679 milliárd forintra történő csökkenésének – eredményeképp.

A bankok 2017-ben is teljesítették hitelezési vállalásukat. Annak érdekében, hogy a bankok emelni tudják hitelezési vállalásaikat, a Monetáris Tanács 2017 májusában a PHP második szakaszának elindításáról határozott. A 2017. júliusi HIRS tenderen az MNB további 228 milliárd forint összegben kötött ügyleteket a hitelintézetekkel, amivel a bankok 2017. évi kkv-hitelezési vállalása 170 milliárdról 227 milliárd forintra, a HIRS állomány 906 milliárd forintra emelkedett. A 2017 végén HIRS-ügylettel rendelkező 16 bank mindegyike teljesítette – több esetben a már megemelt – vállalását. Ennek eredményeként szektorszinten a bankok az egy évvel korábbit is meghaladó, közel 250 százalékos teljesítést értek el (6. ábra).

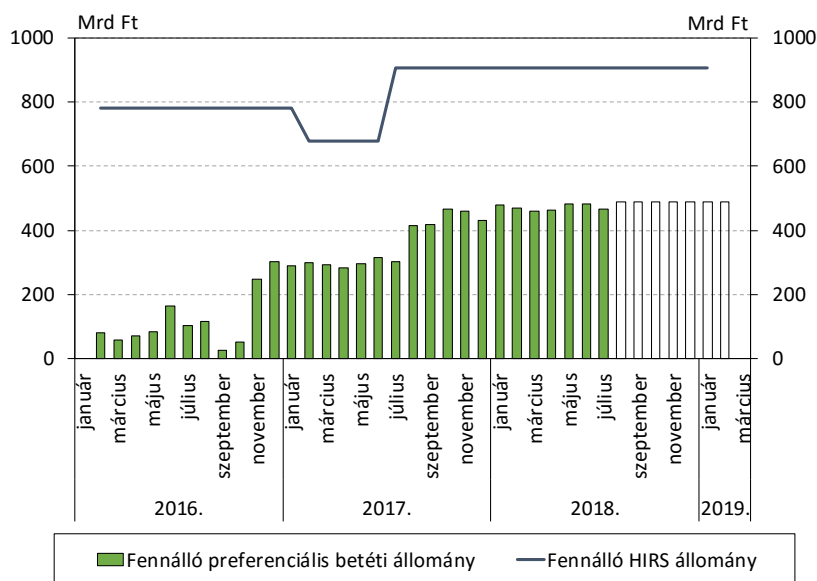
6. ábra A Piaci Hitelprogram keretében tett hitelezési vállalások teljesítése

Megjegyzés: Két kirívóan magas vállalással, illetve teljesítéssel rendelkező kisbank nem került feltüntetésre az ábrán. Forrás: MNB.

Az elhelyezett preferenciális betétek mennyisége fokozatosan emelkedett; 2017-ben és 2018-ban a részt vevő bankok csaknem teljes egészében kihasználták a rendelkezésre álló keretet. A három hónapos betéti eszköz 2016 utolsó negyedétől indult korlátozásával párhuzamosan megnőtt a bankrendszeri többletlikviditás, amelynek egy része a preferenciális betétben jelent meg. A kiszorítás effektívvé válásával felértékelődött az alapkamaton történő betét elhelyezésének lehetősége, így a preferenciális betét állománya fokozatosan emelkedett, míg 2017 második felétől az eszközre már csaknem teljes kihasználtság jellemző (7. ábra). Jelenleg a kötelező tartalékelhelyezésen felüli számla-egyenlegre a jegybank negatív kamatot érvényesít, vagyis a preferenciális betételhelyezési lehetőség továbbra is egy igen likvid és kedvező kamatozású eszközt jelent a bankok számára.

7. ábra A HIRS és a preferenciális betét állományának alakulása

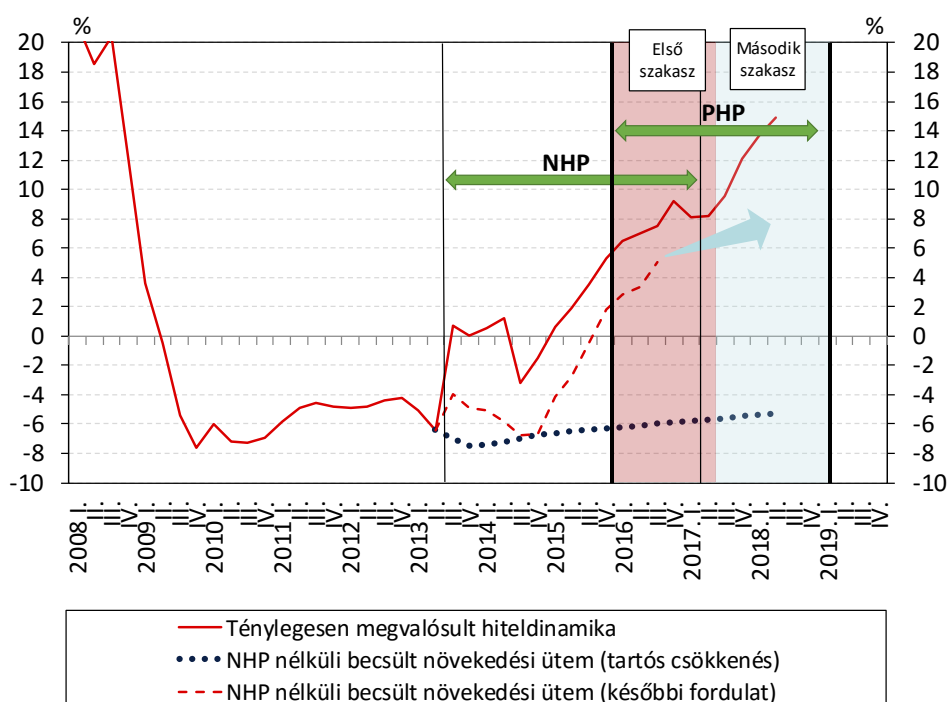

Forrás: MNB.

2019. február végén a PHP lezárul: a HIRS-ügyletek lejárnak és az azokhoz kapcsolódó preferenciális betét elhelyezésének lehetősége is megszűnik. Hitelezési vállalását a 2018-as évre vonatkozóan önkéntes alapon egyetlen hitelintézet sem csökkentette, így a kkv-hitelállomány mintegy 6 százalékanak megfelelő összegű vállalás idén év végéig továbbra is támogatja a kkv-hitelezés bővülését.

A PHP sikeresen hozzájárult a hitelállomány növekedéséhez, annak szerkezetére azonban jellegéből adódóan nem gyakorolt érdemi pozitív hatást. 2018 második negyedévének végére a kkv-hitelállomány növekménye tranzakciós alapon 15 százalék körüli gyorsult, amiben szerepet játszott a bankok PHP keretében tett hitelezési vállalása is (8.ábra). Ugyanakkor a HIRS-ügyletek esetében – az NHP-től eltérően – az eszköz nem áll közvetlen összeköttetésben a kkv-knak nyújtott hitelekkel. A bankoknak a HIRS-ügylethez tartozó, hitelezési volumenre vonatkozó kritériumot kell teljesíteniük, a nyújtott hitelek paramétereire (pl. futamidőre, kamatozásra) vonatkozóan az MNB nem fogalmazott meg előírásokat.

8. ábra A kkv-hitelezés dinamikája

Forrás: MNB.

3. A NÖVEKEDÉSI HITELPROGRAM FIX ELINDÍTÁSÁNAK JEGYBANKI SZEMPONTJAI

A 2013 júniusától 2017 márciusáig tartó NHP mind a vállalati hitelezés mennyiségére, mind annak összetételére kedvező hatást gyakorolt, jelentős szerepet játszott a hitelezési fordulat megvalósulásában. Tekintettel azonban arra, hogy a kkv-hitelpiacnak hosszú távon jegybanki beavatkozás nélkül kell megfelelő mennyiségben és minőségben támogatnia a reálgazdaságot, 2016-tól az MNB elkezdte a program fokozatos kivezetését és a piaci hitelezésre való visszaállás PHP-val történő elősegítését. Az újabb eszköz azonban csak mennyiségi szempontból tudott hatást gyakorolni a hitelezésre, a hitelek összetételét nem tudta kedvezően befolyásolni.

A vállalati hitelezés volumene jelenleg megfelelő, de szerkezete nem elég egészséges. A kkv-hitelállomány jelenleg az MNB által is megfelelőnek tartott, évi 15 százalékos körüli mértékben növekszik. Az NHP kivezetése nem okozott visszaesést sem a megkötött új hitelszerződések volumenében, sem a folyósításokban. Ugyanakkor a hitelezésnek nem csak a mennyisége, de az összetétele is fontos, ezért az MNB annak minőségét is folyamatosan figyelemmel kíséri, ebben pedig eltérés figyelhető meg a program kivezetése óta.

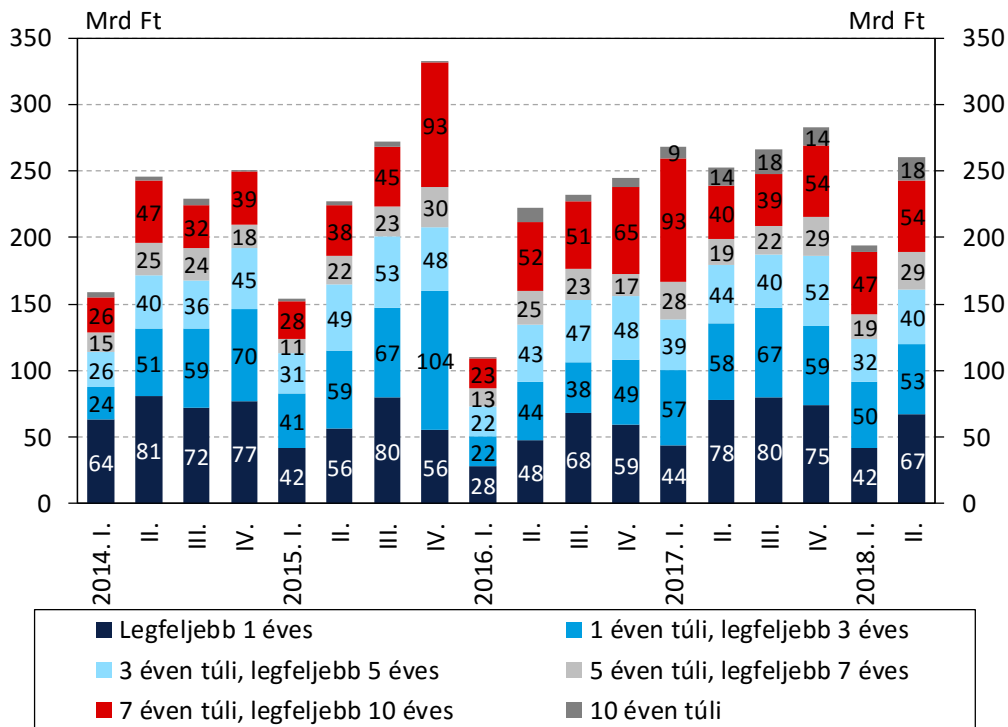
Mivel piaci alapon nem jönnek létre széles körben hosszú lejáratú, fix kamatozású hitelek, a monetáris transzmisszió sérül. A vállalkozások érdemi része hosszú távra nem tudja kihasználni a jelenlegi kedvező kamatszintet, ami indokoltá teszi a jegybanki beavatkozást. Az NHP lehetővé tette a kkv-k számára, hogy a vállalkozások beruházásaik megvalósításához stabil, kiszámítható kamatteherrel jellemezhető finanszírozási lehetőségeket találjanak, és kedvező irányba terelte a hitelezés szerkezetét is. Jóllehet a PHP a hitelezés dinamikájának fokozásához sikeresen hozzájárult, nem hatott érdemben a hitelezés minőségi jellemzőire. A gazdasági növekedést elősegítő és pénzügyi stabilitási szempontból is kedvező, egészséges hitelezés jegybanki előmozdítása ezért az NHP-hoz való, még célzottabb formában történő visszatérés útján valósulhat meg.

A fix kamatozású hitelek arányának térnyerése pénzügyi stabilitási szempontból is fontos. A legutóbbi jegybanki Hitelezési felmérésben a bankok arról számoltak be, hogy a fixált hitelek magasabb kamatszintje az ügyfeleket jelenleg a rövid távon kedvezőbbnek tűnő változó kamatozású konstrukciók felé tereli, ami hosszabb távon azonban kockázatot jelent. A fix kamatból adódó kiszámíthatóság főként azon vállalkozások hitelfelvételi kedvét növeli, illetve kockázatát csökkenti, amelyek nem rendelkeznek tartalékokkal az esetlegesen megváltozó hozamkörnyezetben a magasabb kamatok kifizetéséhez. Ez jellemzően a kisebb vállalkozásokat érinti, amelyek nemcsak alacsonyabb jövedelemtermelő képességgel és felhalmozott tartalékkal rendelkeznek, de kamatozó eszközök hiányában – egyes nagyobb vállalatokkal ellentétben – az azokon keletkező kamatbevétel sem ellensúlyozza a megemelkedő kamatkiadást. A stabilitási kockázatoktól mentes, dinamikus gazdasági növekedéshez szükséges, hogy a vállalkozások beruházásaik megvalósításához kiszámítható kamatteherrel jellemezhető finanszírozási lehetőségeket találjanak.

Az NHP kivezetését követően a kkv-hitelek futamidejének eloszlása a rövidebb lejáratok irányába tolódott el. Az 5 éven túli futamidejű hitelek részaránya az NHP utáni negyedévekben 30 százalékos szinten alakult, ami elmarad a program harmadik szakasza idején tapasztalttól (9. ábra). Ebben szerepet játszhat az is, hogy egyes vállalkozások a kedvező kondíciókra tekintettel előrehozottan, az NHP időszakában valósították meg beruházásaikat, így az NHP-t követő időszakban nem jelentek meg a hitelpiacon beruházási hitel-igénnyel. Az utóbbi negyedévek során már bővülés volt megfigyelhető, a hosszú hitelek részaránya megközelítette az NHP harmadik szakasza idején megfigyelt szintet. Az elmúlt negyedévek során az MNB által lefolytatott hitelezési felmérések során a bankok szintén arról számoltak be, hogy a vállalkozások részéről érdemi kereslet mutatkozik a hosszú futamidejű hitelek iránt.

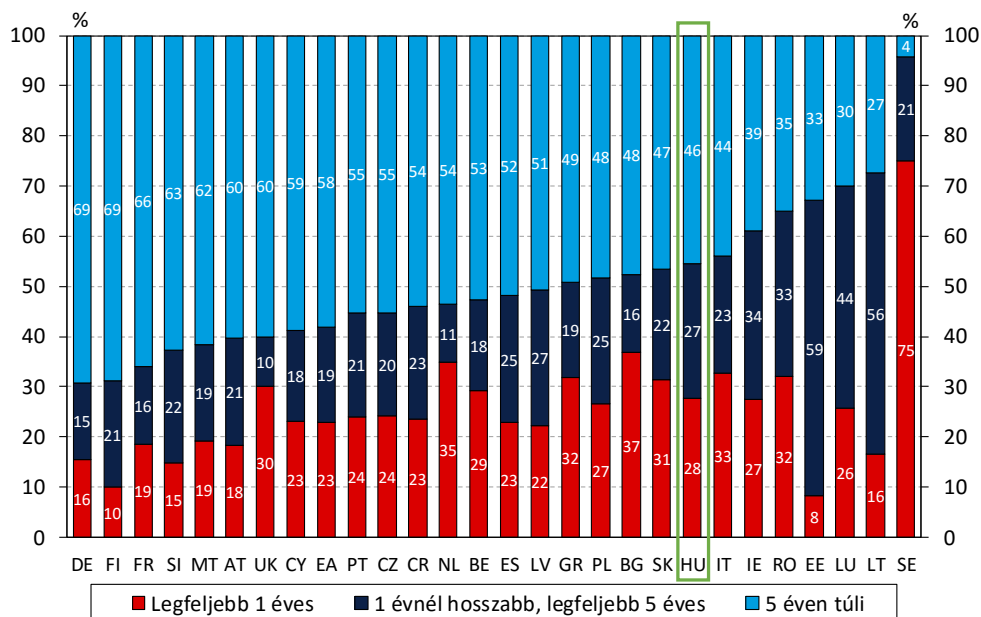
A hosszú lejáratú hitelek aránya a teljes vállalati hitelállományon belül nemzetközi összehasonlításban alacsony. Még az NHP alatt is csak kismértékben sikerült e tekintetben közelebb kerülni a fejlettebb országokban jellemző arányhoz. 2018 második negyedévének végén az 5 éven túli hitelek 46 százalékos részesedése a hitelállományon belül több mint 10 százalékponttal maradt el az eurozóna átlagától (10. ábra).

9. ábra: Az új kkv-hitelszerződések futamidő szerinti megoszlása

Megjegyzés: a besorolás során az 1,0-1,2 év közötti lejáratú hiteleket még 1 évesnek, a 3,0-3,2 év közötti lejáratú hiteleket még 3 évesnek, az 5,0-5,2 év közötti lejáratú hiteleket még 5 évesnek, a 7,0-7,2 év közötti lejáratú hiteleket még 7 évesnek és a 10,0-10,2 év között lejáratú hiteleket még 10 évesnek tekintjük. Forrás: MNB.

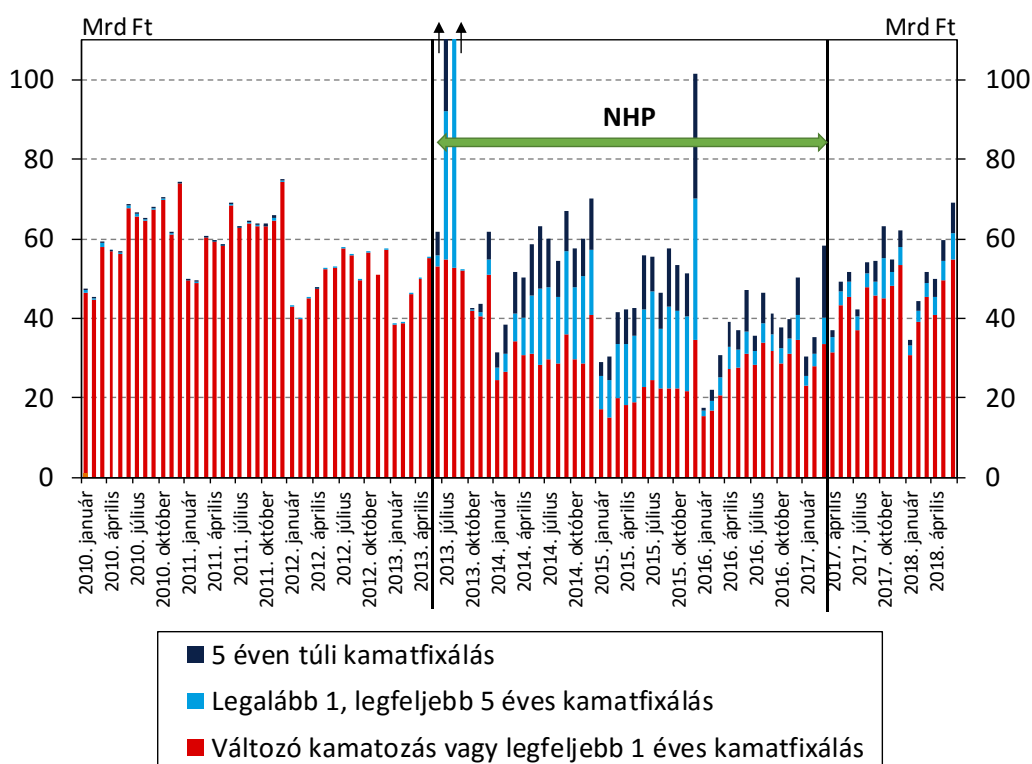
10. ábra A vállalati hitelállomány futamidő szerinti megoszlása nemzetközi összehasonlításban (2018. június)

Forrás: EKB.

Az NHP ideje alatt teret nyertek a fix kamatozású vállalati hitelek. A program keretében nyújtott, akár 10 éves futamidőre is elérhető hitelek egyik legfontosabb vonzereje a kamat kedvező szintje mellett annak fix jellege volt. Ezt mind a hitelintézetektől, mind a vállalkozásoktól kapott visszajelzések megerősítették. Míg korábban nem voltak jellemzőek a fix kamatú hitelek a közép- és hosszú lejáratú szegmensben, a program elindításának köszönhetően ezek a hitelek is megjelentek. 2014-2015 folyamán, amikor a program a leghangsúlyosabb szerepet töltötte be a kkv-hitelezésben, a fixált hitelek aránya az új hitelszerződéseken belül jellemzően 50-60 százalék között mozgott (11. ábra).

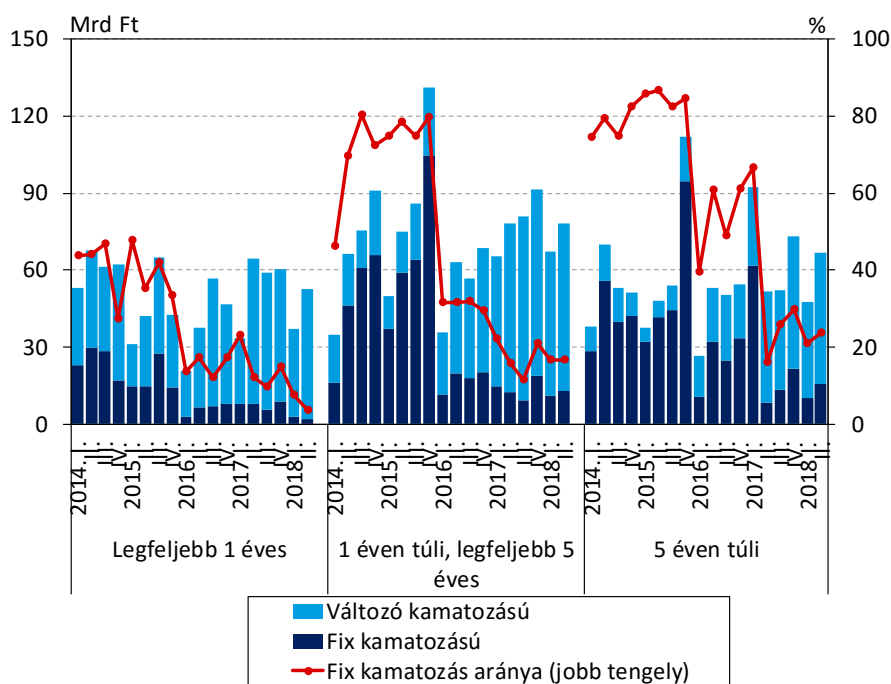
11. ábra A legfeljebb 1 millió euró összegű új vállalati forint hitel-szerződések megoszlása kamatfixálási periódus alapján

Forrás: MNB.

Az NHP második szakaszát, illetve teljes kivezetését követően visszaesett a fix kamatozású kkv-hitelek aránya is, különösen a hosszabb futamidők esetében. Az NHP lezárását követően a bankok – fix kamatú forrás hiányában – vélhetően kevésbé voltak hajlandók az NHP-hoz hasonló kondíciókkal fix kamatú kölcsönt nyújtani, vagy csak olyan felár, illetve kamatszint mellett, amelyet a vállalkozások már túl magasnak ítélték meg. Az elmúlt öt negyedévben nyújtott 5 éven túli új kkv-forinthitelek mindössze 20-30 százaléka volt fix kamatozású, ami továbbra is elmarad az NHP idején tapasztalt, jellemzően inkább 60-80 százalék közötti aránytól (12. ábra).

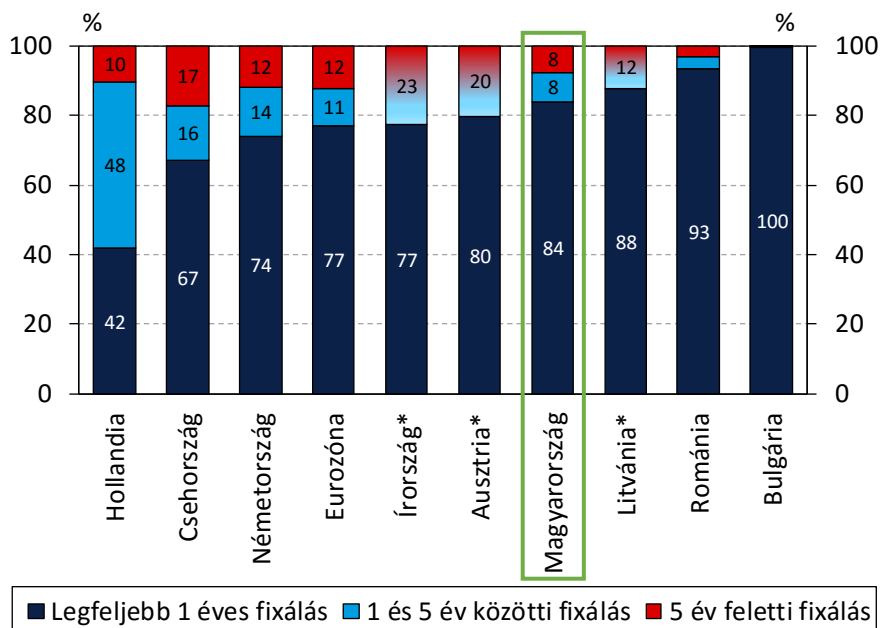
12. ábra A kv-forinthitelek kamatfixálás szerinti megoszlása

Forrás: MNB.

A fejlett országokban a hazainál jellemzően magasabb a kamatfixálási arány. Míg Magyarországon az elmúlt egy évben (2017. július – 2018. június) a kisösszegű, legfeljebb 1 millió eurós hiteleknek mintegy 84 százaléka volt változó kamatozású vagy legfeljebb 1 éves fixálású, az eurozónában ez az arány 77 százalékos körüli, a régiós országok közül pedig Csehországban például kétharmad körüli (13. ábra).

13. ábra A legfeljebb 1 millió eurós vállalati hitelek megoszlása a kamatfixálási periódus szerint

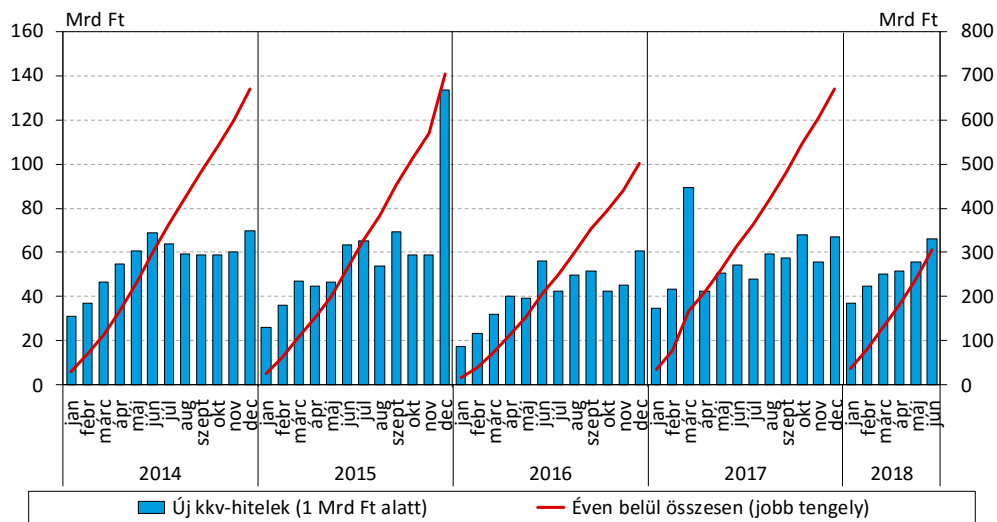
*Az éven túli fixálású hitelekre részletesebb bontás nem állt rendelkezésre. Megjegyzés: 2017. július – 2018. június közötti szerződéskötések. Forrás: nemzeti jegybankok, EKB.

A megvalósult fix kamatozású, 5 éven túli kkv-hitelek átlagos kamata 2,5 százalék körüli, de ez csak a kkv-k limitált körét érinti. A statisztikák csak a megvalósuló ügyleteket tartalmazzák, amelyek esetében több tényező is alacsonyabb kamatot eredményez, mint amellyel egy átlagos kkv szembeesül: 1) a bankok nagyobb, alacsony kockázatú cégeket hiteleznek ilyen feltételek mellett, 2) ügyfélszerzési céllal hajlandók az indokoltnál alacsonyabb kamattal hitelezni (egyes esetekben továbbadva a PHP keretében kötött kamatcsere-ügyletek kedvező árazását), 3) speciális konstrukciók keretében nyújtanak ilyen hiteleket, ahol a bank kedvező feltételek mellett kapott refinanszírozást. A tisztán piaci alapú árazás évi 5-6% körüli kamatot indokol a hosszú futamidejű, kis összegű hitelek esetében, a banki forrásköltség (IRS) és az elvart felár alapján. A vállalkozások egy része ezt a közelmúlt kamatszintje alapján sokallja, illetve nem képes működésével kitermelni, így inkább változó kamatozású hitelt vesz fel, sok esetben nem is számolva azzal, hogy kamatterhe a jövőben nagymértékben emelkedhet.

4. AZ NHP FIX FŐBB PARAMÉTEREI

A Monetáris Tanács a Növekedési Hitelprogram Fix (NHP fix) 1000 milliárd forintos keretösszeggel történő elindításáról döntött. A program eddigi 3 szakaszában, közel 4 év alatt összesen mintegy 2800 milliárd forint összegben került sor hitelszerződések megkötésére. Ezt figyelembe véve az 1000 milliárd forintos keretösszeg elégséges lehet arra, hogy az elkövetkező években érdemi hatást gyakoroljon a kkv-hitelezés szerkezetére. Az igénybevételre vonatkozó időbeli korlát jelenleg nem került meghatározásra. A kihelyezésnek banki kapacitáskorlátja nincs, a bankok akár 2 év alatt is képesek lehetnek kihelyezni 1000 milliárd forintnyi kkv-hitelt (14. ábra), a kihasználtság időbeli alakulását döntően a kkv-k részéről jelentkező kereslet befolyásolhatja.

14. ábra Az 1 milliárd forint alatti új kkv-hitelszerződések volumene

Forrás: MNB.

A program legfontosabb paramétereit, illetve a lebonyolítás módja megegyezik az NHP korábbi szakaszaiban előírtakkal. Ennek megfelelően a refinanszírozási struktúra, a jogi- és informatikai keretek, a fedezeti követelmények, a hitelméret alsó határa, a maximális kamatmarzs változatlan marad. A korábbi szakaszokhoz hasonlóan, az MNB 0 százalékos kamattal biztosítja a hitelintézeteknek a refinanszírozási forrást, amelyet azok maximum évi 2,5 százalékos kamatmarzs mellett hitelezhetnek tovább a kkv-nak. A refinanszírozási hitelek maximális futamideje a korábbi szakaszokhoz hasonlóan 10 év, amely kellően tág teret biztosít a legkülönbözőbb típusú beruházási tervek megvalósításához.

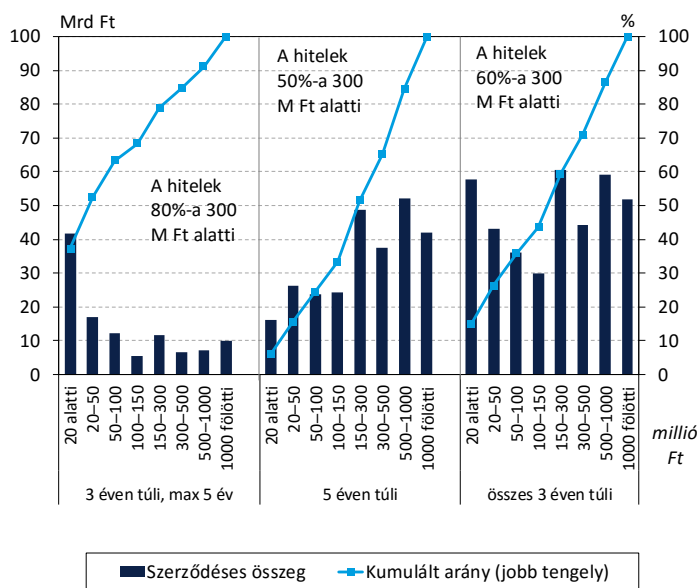
Újdonságot jelent azonban, hogy az új konstrukció keretében csak 3 évnél hosszabb futamidejű hitelek nyújthatók, összhangban azzal a céllal, hogy növekedjen a hosszú és fix kamatozású hitelek aránya.

A keretösszeg bankok közötti allokációjának részleteit az MNB a közeljövőben dolgozza ki. A keretösszeg hitelintézetek közötti allokációs mechanizmusának meghatározására a részletszabályok véglegesítése során fog sor kerülni. Az MNB olyan megoldást kíván megvalósítani, amely nem korlátozza a hitelezni kívánó bankok aktivitását, ugyanakkor nem biztosít keretet olyan bankoknak, amelyek azt nem kívánják kihasználni. Ennek érdekében várhatóan az eddigi szakaszokban alkalmazott módszerek ötvözésére kerül sor: a bankok egy előre meghatározott küszöb eléréséig a nagyobb rugalmasságot biztosító és a hitelintézetek közötti versenyt elősegítő „érkezési sorrendben” vehetnek igénybe refinanszírozást (a második szakaszhoz hasonlóan), a küszöb elérése után azonban az MNB valamilyen allokációs mechanizmus alapján a fennmaradó keretet a tervezhetőség érdekében szétosztja a bankok között. A bankoktól kapott visszajelzések szerint ugyanis a kihelyezések végéhez közeledve szükségük van egy egyértelmű, kiszámítható, saját keretre.

Kizárólag új, beruházási célú hitelek nyújthatók (ideértve a lízing formában történő finanszírozást is). Az NHP harmadik szakaszára a hitelcélok köre a beruházásokra szűkült, a forgóeszköz-finanszírozási és támogatás-előfinanszírozási igényüket a vállalkozások már piaci alapon elégíthették ki. A jelenlegi alacsony kamatkörnyezetben továbbra sem indokolt ezen változtatni, a forgóeszközhitel-finanszírozás a vállalkozásoknak piaci alapon sem okoz problémát, emellett támogatott konstrukciók is elérhetők ilyen célra. A nagyobb célzottság érdekében azonban várhatóan kismértékben ennél is tovább szűkül majd a beruházási célok köre.

A maximális hitelméret, illetve az egy kkv által összesen felvehető hitelek összege a program harmadik szakaszának forintpillérével megegyezően 1 milliárd forint lesz. A harmadik szakaszban a forint beruházási hitelek átlagos mérete 43 millió forint, a lízingeké 10 millió forint, a medián hitelméret pedig 15, illetve 5 millió forint volt. A 2017 során felvett 3 éven túli futamidejű kkv-hitelek 60%-a 300 millió forint alatti volt, és közel 90%-a 1 milliárd forint alatti (15. ábra). Az 1 milliárd forintos hitelméret nem jelent effektív korlátot a vállalatok számára beruházásaik megvalósításában. Az e fölötti vállalati-, illetve hitelméret esetén a hiteligények piaci alapon is kedvező kondíciók mellett elégíthetők ki.

15. ábra A 2017-ben nyújtott 3 éven túli kkv-forinthitelek hitelméret szerinti megoszlása

Forrás: MNB.

4. táblázat Az NHP fix felételei

	NHP <i>fix</i>
Keretösszeg	1000 Mrd Ft
Szerződéskötési időszak	2019.01.01 –
A refinanszírozási hitel kamata	0%
A kkv által fizetendő kamat	évi max. 2,5%
Devizanem	forint
Egy kkv által felvehető hitelek összege	max. 1 Mrd Ft
Futamidő	min. 3 év, max. 10 év
Lehetséges hitelcéllok	új beruházási hitelek (a lízinget is ideértve)

Forrás: MNB

5. A LIKVIDITÁSBŐVÍTŐ HATÁS SEMLEGESÍTÉSE

Az NHP *fix* az NHP korábbi szakaszainál célzottabb konstrukciónak tekinthető. Ez alapvetően három fő jellemzőben mutatkozik meg: a hitelfelvevő kkv-k szempontjából releváns tényező, hogy 1) csak 3 évnél hosszabb futamidejű hitelek nyújthatók, 2) csak beruházási célra nyújthatók hitelek, és ezen belül is szűkül a felhasználás köre a harmadik szakaszhoz képest. A bankrendszer likviditása szempontjából pedig eltérést jelent, hogy 3) a program likviditási szempontból semleges, mert az NHP *fix* keretében folyósított hitelvolumenből fakadó többletlikviditás alapkamaton sterilizálásra kerül.

A preferenciális betét funkciója megváltozik, 2019 tavaszától az NHP *fix* keretében nyújtott addicionális likviditás sterilizálására szolgál. 2019. február végével a Piaci Hitelprogramhoz kapcsolódó betételhelyezési lehetőség megszűnik, az eszköz a továbbiakban az NHP *fix*ben részt vevő bankok számára lesz elérhető. A betétre az MNB alapkamatot fizet, így a többletlikviditás lekötése illeszkedik majd a hatályos monetáris politikai keretrendszerhez, illetve biztosítja, hogy az új NHP konstrukció likviditási szempontból semleges legyen. A módosított formában várhatóan áprilistól rendelkezésre álló betéti eszköz csak az NHP *fix* keretében folyósításra kerülő forrásokhoz kapcsolódóan érhető el a programban részt vevő bankok számára, ezáltal biztosítva, hogy a többletlikviditás lekötése minél szorosabban kapcsolódjon az új NHP-konstrukcióhoz. Az MNB a vonatkozó terméktájékoztatóban határozza majd meg, hogy meddig és milyen maximális volumenben kívánja fenntartani az új preferenciális betételhelyezési lehetőséget a hitelintézetek számára.

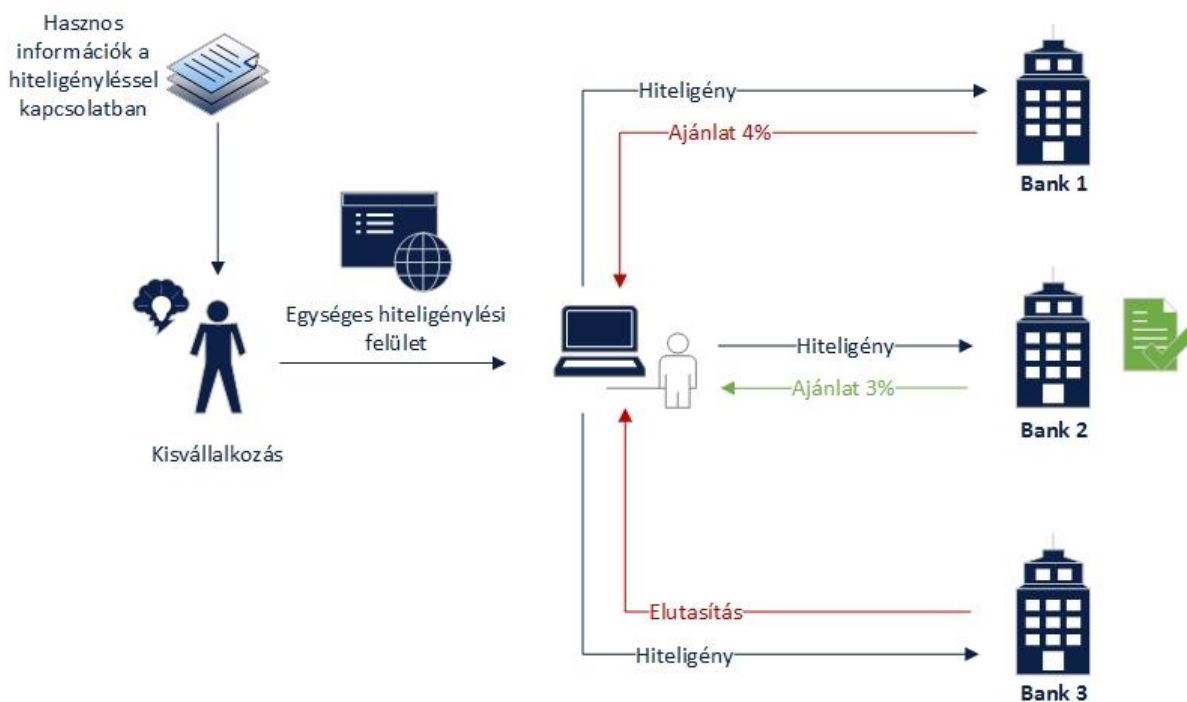
A technikai paramétereket tekintve eltérést jelent a preferenciális betét korábbi feltételeihez képest, hogy ezúttal a betéti keretek már nem lesznek rögzítettek, hanem változhatnak az NHP-folyósítások függvényében. A keretösszegek időszakosan – az előzetes tervek szerint negyedévente – kerülnek megállapításra a folyósítások alapján, így a hozzáférési lehetőség fokozatosan emelkedhet.

További fontos eltérést jelent a korábbi betételhelyezési lehetőséghez képest, hogy nem havi átlagolási mechanizmus alapján kell megfelelni a limiteknek, az ugyanis kilengést okozhatna a likvidításban, amelynek hatása a rövid hozamokban is jelentkezhetne. Az eszköz új formájában – a negyedéves keretösszeg meghatározásával összhangban – maximális napi limit mellett érhető el a programban részt vevő bankok számára. A napi limit nem teszi lehetővé az eszköz ideiglenes „túlhasználatát”, és mivel az *NHP fix* keretében nyújtott hitelek folyósításán túl egyéb addicionális feltétel nem társul annak igénybevételéhez, az MNB e tekintetben utólagos ellenőrzést sem végez majd.

6. AZ EGYSÉGES HITELIGÉNYLÉS BEVEZETÉSE

Kiemelten fontos a kkv-k hitelígénlyési folyamatának egyszerűsítése. A nemzetközi és hazai tapasztalatok alapján számos kisméretű vállalkozásnak nehézséget okoz a hitelígénlyési folyamat bonyolultsága, ideértve a bankok eltérő és esetenként nem egyértelműen kommunikált igényeit is. Mind a hitelfelvételi kedvet, mind a bankok közötti versenyt növelné, ha létezne egy olyan elektronikus felület, amelyen keresztül a mikro- és kisvállalatok egyszerre több bankhoz is benyújthatnák ugyanabban a formában hitelígénlyüket, és a részt vevő hitelintézeteknek arra néhány napon belül ajánlatot kellene adniuk, összehasonlítható formában (16. ábra). A hitelígénlyési folyamat standardizálása mellett a koncepció részét képezi egy kiadvány létrehozása is, amely hasznos tudnivalókkal szolgál a hitelfelvétellel kapcsolatos ismeretekről, valamint tartalmaz egy jól érthető útmutatót az igénylési folyamat egyes lépéseiről. A koncepció részleteinek kidolgozása érdekében az MNB szakmai egyeztetést kezdeményez a Bankszövetséggel, valamint a Magyar Kereskedelmi és Iparkamarával.

16. ábra: Az egységes hitelígénlyés koncepciója

Forrás: MNB.

**A NÖVEKEDÉSI HITELPROGRAM FIX (NHP FIX)
ELINDÍTÁSÁNAK JEGYBANKI SZEMPONTJAI
ÉS A KONSTRUKCIÓ FONTOSABB JELLEMZŐI**

2018. szeptember 18.

Nyomda: Pauker–Prospektus–SPL konzorcium
8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

©MAGYAR NEMZETI BANK

1054 BUDAPEST, SZABADSÁG TÉR 9.